

MUISTIO

Projekti **Harsunlehdon tuulivoimahankkeen osayleiskaava, Kajaanin kaupunki**
 Aihe **Viranomaisneuvottelu**
 Päivämäärä **10.12.2021**
 Aika **10:00-12:15**
 Paikka **Teams-neuvottelu**

Laatija Päivi Märjenjärvi, Juha-Matti Märijärvi
 Osallistujat Sirpa Lyytinen, Kainuun ELY-keskus
 Jari Pesonen, Kainuun ELY-keskus
 Timo Regina, Kainuun ELY-keskus
 Jouko Saastamoinen, Kainuun ELY-keskus
 Anu Nurkkala, Kainuun ELY-keskus
 Martti Juntunen, Kainuun liitto
 Tiina Kriikkula, Kainuun liitto
 Karoliina Kikuchi, Kainuun museo
 Jouni Väänänen, Kainuun museo
 Anne Siltavuori, Kajaanin kaupunki
 Kirsi Kyllönen, Kajaanin kaupunki
 Tarja Laatikainen, Kajaanin kaupunki
 Olli-Matti Tervaniemi, Metsähallitus
 Juha-Matti Märijärvi, Ramboll Finland Oy
 Ville Yli-Teevahainen, Ramboll Finland Oy
 Päivi Märjenjärvi, Ramboll Finland Oy

Päivämäärä 10.12.2021
 Tarkistukset 27.1.2022
 (sinisellä)

Ramboll
 Kauppatori 1-3 F
 60100 SEINÄJOKI

www.ramboll.fi

1. Neuvottelun avaus ja järjestäytyminen

Lyytinen avasi neuvottelun ja totesi, että kyseessä on aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu. Sovittiin, että Lyytinen toimii puheenjohtajana ja Ramboll laatii muistion. Sovittiin, että Teams-neuvottelu tallennetaan muistion laatimisen avuksi. Esiteltiin osallistujat. Lyytinen totesi, että hankevastaavan tulee poistua neuvottelusta suunnittelutilanteen esittelyn jälkeen. Käytiin läpi asialista.

2. Kaupungin puheenvuoro

Kyllönen totesi, että lähialueella on useita hankkeita, joista voi tulla yhteisvaikutuksia. Luolakankaan hanke on lähimmillään noin 3 km etäisyydellä ja Katajamäen hankealueeseen on noin 11 km. Harsunlehdon OAS:sta on tiedotettu ja siitä on tullut muutamia lausuntoja. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikennevastuualue toivoi, että kuljetusreittien vaikutuksista asutukseen sekä hankkeiden yhteisvaikutuksiin kiinnitetään huomiota. DNA lausui, ettei kaavalla ole vaikutusta radiolinkkien toimintaan ja Elisa ilmoitti, ettei vastusta kaavaa. Muutamilta asukkailta on tullut mm. maisemaan, meluun, luontoarvoihin, maitten arvon alenemiseen sekä matkailuun ja virkistyskäyttöön (Talaskankaan luonnonsuojelualue) liittyviä mielipiteitä. Mielipiteitä on tullut lähinnä Harsunlehdon ja Luolakankaan väliseltä alueelta Saaresmäen – Leppikylän alueelta. Alustavassa kaavaluonnoksessa 40 dB melualue jää pääosin kaava-alueen rajauksen sisälle, mutta melualue ulottuu myös Vieremän kunnan puolelle. Onko kuntaan oltu yhteydessä ja mikä on heidän kantansa?

3. Suunnittelutilanne ja keskustelu

Tervaniemi totesi, että Harsunlehdon hanke on jo moneen kertaan mietitty ja käsitelty, eikä enää juurikaan elänyt. Hankkeeseen on hyvät pohjat Piiparinmäen – Lammaslamminkankaan YVA:n ja aiemman kaavaprosessin pohjalta.

Märijärvi esitteli hankkeen taustoja, alustavaa kaavaluonnosta sekä erityiskysymyksiä. Kaavoitus perustuu Piiparinmäen Murtomäen osayleiskaavaan, joka hyväksyttiin vuonna 2016. Yleiskaava kaatui susiin kohdistuvien vaikutusarvioinnin puutteiden vuoksi KHO:ssa. Kaavoitus on aloitettu uudelleen keväällä 2020 Harsunlehdon osayleiskaavan nimellä. Metsähallitus on tehnyt kaavoitusaloitteen ja kaupunki on päättänyt kaavoituksen käynnistämisestä 2020. Työneuvottelut viranomaisten kanssa ja erikseen susiasiaista on käyty vuonna 2020.

Kainuun ELY-keskus teki hankkeesta YVA-tarveharkintapäätöksen 3.9.2021 ja sen mukaan YVA:aa ei edellytetä. Tämän jälkeen kaupunki kuulutti kaavan lokakuussa vireille ja tiedotti osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Seuraavaksi on tarkoitus laittaa kaavaluonnos ja valmisteluaineistot (selostus vaikutusarviointineen ja selvitykset) nähtäville alkuvuodesta, pitää yleisötilaisuus sekä pyytää lausunnot. Myös kaavaehdotusvaiheessa pyydetään lausunnot. Hyväksymisvaihe tällä tietoa kesällä tai kesän jälkeen.

Kaavasuunnitelmassa on kahdeksan 280 m korkeaa voimalaa. Sähkönsiirto toteutetaan alueen läpi kulkevaan nykyiseen Kajaven 110 kV johtoon. Maakaapeleita sijoitetaan huoltoteiden varsille ja rakennetaan tarvittavat pistotiet voimaloille sekä voimaloiden nostoalueet. Muutoin alueella on tarvittava infra jo olemassa. Alue on pääosin Metsähallituksen omistuksessa, muutamia metsäpalstoja on yksityisillä. Alueelta on normaalia enemmän maastotietoja, koska käytössä on myös aiemmissa YVA- ja kaavavaiheissa tarkasteltujen voimalapaikkojen tiedot. Luontoselvitykset ja mallinnukset on päivitetty nyt tarkasteltavalta alueelta. Voimalapaikkojen sijoittelussa on huomioitu vähintään 1,5 km etäisyys asutukseen ja loma-asutukseen. Asutusta ja loma-asutusta on lähimpänä alueen pohjoispuolella. Eteläpuolella lähialueet ovat Metsähallituksen omistuksessa olevia metsäalueita. Vieremän kunnan puolella 40 dB melualue ulottuu vain Metsähallituksen omistuksessa olevalle alueelle. Itäpuolella on Talaskankaan luonnonsuojelualue, jonka läpi kulkee moottorikelkka- ja patikkareittejä. Suunnittelualueen länsinurkassa on kota/laavu. Lisäksi alueella on maanottolupa, jolla ottoa ei ole vielä aloitettu. Keisarintien varressa sijaitsee Telian masto, jota käsiteltiin jo aiemmin YVA- ja kaavavaiheissa eikä merkittäviä vaikutuksia noussut esiin. Uusia tuulivoimahankkeita on kehitteillä alueen ympäristöön. Muuten kaavoitus- ja hanketilanne ympäristössä ei ole edellisen vaiheen jälkeen muuttunut. Iso Pajusuon alueella turpeenotto ei ole vielä alkanut, todennäköisesti ei alakaan. Otanmäki Mine Oy:n alueella on tehty malminetsintää, mutta ei ole vielä käynnistynyt. Kaavallisesti Rotimon ympärillä olevat kaavat sekä asutus ja loma-asutus ovat lähinnä huomioitavia asioita.

Suunnittelualue sijoittuu viimeisimpien tietojen mukaan kolmen susireviirin väliin. Vuolijoen reviiri on muodostunut viimeisen vuoden aikana alueen pohjoispuolelle ja sille sijoittuu useita tuulivoimahankkeita. Reviiriin sisältyy myös alueita, joilla on jo rakennettuja tuulivoimaloita tai rakentaminen ollut käynnissä. Alueella on myös verrattain paljon asutusta, mm. Otanmäki ja Vuolijoki, joten tätä susilaumaa ei voida pitää erityisen erämaahakuisena.

Voimassa oleva Kainuun maakuntakaava tukee hanketta, alue on maakuntakaavassa tv-alueena. Pohjois-Savon maakuntakaavassa on esitetty eteläpuolelle tuulivoima-alue, jonka osalta aiemmassa kaavavaiheessa Vieremän kunta teki päätöksen, ettei hyväksy kaavaehdotusta ja kaavoitus ei ole jatkunut. Maakuntakaavassa esitettyjä voimajohtoja on rakentunut ja Fingridillä on mahdollisesti lisäsuunnitelmia.

YVA:aa ja aiempaa kaavaa varten on tehty laajat selvitykset. Susista ei kuitenkaan tuolloin saatu riittävää tietoa Luonnonvarakeskukselta ja KHO:n päätöksen mukaan vaikutusarviointi susien osalta jäi puutteelliseksi.

Nyt on täydennetty ja päivitetty selvityksiä. Susia koskeva vaikutusarviointi käydään läpi Luonnonvarakeskuksen kanssa ja sisällytetään luonnosaineistoon. Välkkeen osalta 8 h/vuodessa ei ulotu nykyisen asutuksen tai loma-asutuksen alueelle ja myös melun osalta 40 dB alue on etäällä niistä. Muinaisjäännöselvityksen täydennyksessä 2020 on todettu Vihotin 1800-luvun torpanpaikka. Kohde jää rakentamistoimien ulkopuolelle, eikä siihen aiheudu vaikutuksia. Selvityksessä on todettu myös yksi tervahauta. Kartalla näkyviä kahta muuta tervahautaa ei ole merkitty selvitykseen, mutta myös ne on huomioitu kaavamerkinnoin. Tervahaudat varmistetaan vielä Mikrolitiltä. Niihin ei kohdistu vaikutuksia.

Tiedot kulttuuriympäristön arvokohteista on päivitetty. Lähimpänä aluetta ovat paikallisesti merkittävät kulttuuriympäristökohteet noin 3-5 km etäisyydellä Saaresmäen-Leppimäen ympäristössä. Maakunnallisesti merkittävä Nissilän kylä Rotimojärven rannalla on noin 10 km päässä. Havainnekuvapaikat on valittu näkemäanalyysin perusteella, jonka mukaan pääosin alue on peitteistä. Saaresjärven vastarannalle voimalat näkyvät hyvin ja Pikku Talas -järvelle vähäisemmin, laajempia näkymiä voimaloihin avautuu myös lähialueen isoimmilta suoalueilta ja hyvällä säällä myös kauempaa Oulujärveltä. Aiemman kaavavaiheen havainnekuvia on päivitetty Saaresjärveltä, Rotimolta, Marttisenjärveltä, Pikku-Talakselta ja Vuottolahdelta. Lisäksi on tehty uusia havainnekuvia Vuolijoelta sekä Saaresmäen ympäristöstä Nurkkalasta ja Kermannista. Yhteisvaikutusten näkemäanalyysissä on tässä vaiheessa huomioitu Piiparinmäen tuulivoimapuisto. Piiparinmäen voimalat ovat juuri valmistuneet, mutta havainnekuissa on vielä käytetty mallinnettuja voimaloita. Yhteisvaikutuksien arviointia täydennetään myöhemmin, kun lähialueen hankkeet etenevät ja niistä saadaan enemmän tietoa.

Märijärvi vastasi kysymykseen Otanmäen kerrostalojen (jopa 7-kerroksisia) huomioimisesta voimaloiden näkymätarkasteluissa. Puut peittävät näkymiä alemmista kerroksista mutta ylimmistä kerroksista varmaan näkyy, jos ikkunat ovat voimaloiden suuntaan. Koskee vain pientä joukkoa, eikä mallinuksia ole toistaiseksi tehty, koska tarkastelut on pyritty pitämään yleisemmällä tasolla. Maisema-arkkitehdin kanssa voidaan keskustella asiasta.

Harsunlehto näkyy Vuottolahdelle yhdessä Piiparinmäen voimaloiden kanssa. Jos myös Luolakangas toteutuu, tulee se näkymään etualalla. Kermannista Harsunlehdon voimalat voivat näkyä paikoittain puuston takaa. Saaresmäen Nurkkala on pääosin peitteistä, eikä näkymiä voimaloihin avaudu mahdollisia pieniä pilkahduksia lukuun ottamatta. Vuolijoen suunnan havainnekuvasa voimalat näkyvät metsänreunan takana, etualalla on muita teknisiä rakenteita, mm. voimalinjoja.

Kainuun museo poistui klo 10:46.

Piiparinmäen-Murtomäen kaavoituksen yhteydessä v. 2015 tehtiin metsäpeuraselvitys, jossa tarkasteltiin peuran elinympäristöä, käyttäytymistä ja merkittäviä alueita. Harsunlehdon alue ei sijoitu peurojen tärkeimmille esiintymisalueille. Alue sijoittuu laajan peuroille potentiaalisen elinympäristön reunalle. Myöskään viimeisten pantatietojen mukaan Harsunlehdon alue ei kuulu vaellus- tai muihin tärkeisiin alueisiin.

Luontoselvityksiä on päivitetty. Valkolehdokkia on alueella laajalti, ei pelkästään voimalapaikoilla. Tarvittaessa haetaan poikkeamislupia. Petolintuja ja kanalintuja on selvitetty vuonna 2020. Metsähallitukselta on saatu alue-ekologiset kohteet.

Lähialueelle on muodostunut kolme susireviiriä aiemman kahden sijasta. Kaavaa varten on käytettävissä Lukelta saadut pantaseurantatiedot ja pesäpaikkatiedot sekä Luken uusin kanta-arvio. Missään aineistoissa Harsunlehdon alue ei ole keskeistä susialuetta. Uusimman kanta-arvion reviiirkartasta voidaan todeta, että tuulivoiman rakentaminen ei ole näyttänyt vaikuttavan susireviireihin. Esim. Pyhäjoen reviiiri ei ole muuttunut, vaikka reviiirin alueella on useita tuulivoimaloiden alueita. Lisäksi Kalajoelle on muodostunut uusi reviiiri alueelle, jossa on ollut jo vuodesta 2018 lähtien laajoja tuulivoima-alueita ja huomattavan paljon myös asutusta. Kovin erämaahakuisesta reviiiristä ei siten tässäkään ole kyse.

KHO:n päätös Murtomäen tuulivoimakaavasta perustui sen aikaisiin käsityksiin, että alue olisi susireviirien ydinaluetta ja pesäpaikkojen aluetta. Kanta-arviot ja Lukelta nyt saadut tarkemmat aineistot eivät osoita, että alue olisi ollut tai olisi nyt susien keskimääräistä enemmän käyttämää aluetta tai että alueella olisi ollut pesäpaikkoja. Uusimman kanta-arvion mukaan alue sijoittuu kolmen susireviirin väliin, eikä siten ole minkään reviiirin ydinaluetta. Aluetta ei voi pitää susien kannalta merkittävänä alueena, eikä kaavamääräys rakentamisen rajoittamisesta susien lisääntymiskauden ulkopuolelle ole enää perusteltavissa. Paras rakentamisaika ajoittuu lisääntymiskauteen ja määräys voisi aiheuttaa rakentamisen venymisen kahdelle vuodelle, mikä todennäköisesti aiheuttaisi suuremman häiriön alueen eläimistölle. Rakentamisen aikana riistan on todettu väistävän aluetta, mutta palaavan sitten takaisin, jolloin sudetkin voivat käyttää aluetta ravinnonhankkimisalueena. Huomioitava on myös, että sudet eivät ole karttaneet esim. Piiparinmäen tuulivoimapuiston aluetta, vaan alueelta on edelleen susihavaintoja.

Kaavaluonnoksessa on osoitettu tv-alueet, tiet, kaapelilinjat, nykyiset voimajohdot ja sähköaseman paikka. Voimalapaikoille on osoitettu valkolehdokkialueet. Luonnoksen MY-1-alueet ovat soidensuojeluohjelmaan esitettyjä Metsähallituksen omilla suojelupäätöksillä toteutettavia alueita. Luontokohteiden määräykset ovat edellisen kaavan mukaiset. Lisäksi säilytettävänä kohteina on s-3-rajauksella on merkitty Vihotin alue sekä sm-merkinnällä tervahaudat.

Voimalapaikalta 6 on löytynyt valkolehdokkia. Voimalaa pystyttäneen alueen sisällä siirtämään, mikäli se nähdään tarpeelliseksi valkolehdokin kannalta. Voimalapaikan 8 alueelta on todettu valkolehdokkien lisäksi eteläpuolella kaksi lähdetä, jotka huomioidaan vaikutusarvioinnissa. Myös voimalapaikalla 7 on todettu valkolehdokkiesiintymä tien vieressä. Fingridillä on hanke 400 kV johdon sijoittamiseksi nykyisen johdon yhteyteen. Etäisyysvaatimus johtoalueen reunasta on 1,5 x voimalan korkeus ja siirtotarve tullaan huomiomaan, että tilavaraus johdolle on riittävä.

Kajaanin kaupunki kysyi tuulivoimastrategian laatimista varten tietoa voimaloiden purkamisvakuuksista, josta Tervaniemi lupasi toimittaa kaupungille tietoa. Kaupungin strategin laadinnassa keskusteltu sitoumuksen liittämistä rakennuslupaan. Kaupungin tuulivoimastrategia tulee muodostamaan poliittisen kannanoton ja linjauksen ja myös käynnissä olevat hankkeet huomioidaan prosessissa.

Keskusteltiin melualueen ja rakentamisaikaisten pintavesivaikutusten ulottumisesta Vieremän puolelle ja Vieremän kunnan tiedottamisesta. Voimaloiden paikkoja ei ole siirretty lähemmäs Vieremän kunnan rajaa ja Vieremän puolella lähialueella on vain valtion maita. ELY-keskus ja kaupunki pitävät kuitenkin tärkeänä, että Vieremän kunnan kanssa keskustellaan ennen kuin kaavaluonnos tulee nähtäville ja lausunnoille. Kaupunki kehotti myös tekemään tuulenottoaluesopimukset alueen maanomistajien kanssa.

Tervaniemi poistui klo 11:39.

4. Viranomaisten kommentit

Lyytinen totesi, että Kainuun museo joutui poistumaan aiemmin, mutta ilmoitti antavansa kommentit muistion perusteella sekä lausunnossaan kaavaluonnoksesta.

Kainuun museo (kommentit jälkikäteen sähköpostitse 21.1.2022 ja 24.1.2022):

- Rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta kulttuurihistorialliset alueet, kohteet ja maisema on huomioitu ja esitetty havainnollisesti kartoin ja kuvin ympäristöselvityksessä. Ei huomautettavaa. Saaresmäen maakunnallisesti merkittävä kohde, Saaresmäen tie, puuttuu kaavaluonnosaineistosta. Tulisi huomioida myös siinä.
- Harsunlehdon alueen maastokartalla näkyvät tervahaudat on merkitty muinaisjäännösrekisteriin. On tutustunut Mikrolitiin arkeologiseen raporttiin. Tuulivoimaloiden sijoitusalueilla ei ole muinaisjäännöksiä. Metsähallituksen inventoinnissa v. 2015 havaittu Vihotti on historiallisen ajan torpan paikka eli ns. muu kulttuuriperintökohde. Kohteessa on rakennuksen pohjaa ja peltoröykkiöitä. Kohdetta ei ole lisätty muinaisjäännösrekisteriin. Mikrolitiin raportin mukaan yksi suunniteltu voimalapaikka on tämän torppapaikan lähellä, mutta tuulivoimalan sijoitusalue ei ulotu kohteelle. Kainuun Museo toivoo, että Vihotti otetaan samalla lailla huomioon kuin kiinteä arkeologinen muinaisjäännös.

Kainuun liitto:

- Harsunlehdon selvityspohja on riittävällä tasolla. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistus on maakuntahallituksen käsittelyssä 14.12. ja tulossa nähtäville sen jälkeen. Murtomäen tuulivoima-alueeseen ei ole tehty muutoksia. Tuulivoimarakentamista koskevia yleismääräyksiä on muutettu, samoin kuin suunnittelumääräyksiä. Aineisto löytyy jo Kainuun liiton nettisivuilta.
- Kaavaluonnoksessa on osoitettu kantaverkon 400 kV voimajohtojen yhteystarpeita Vuolijoen sähköasemalta maakuntarajalle. Johdot pyritään sijoittamaan olemassa olevaan johtokäytävään. Hyvä huomioida tässäkin yleiskaavassa.
- Piiparinmäen toteutunut tuulivoima-alue merkitään kaavaan. Kokkosuon osa-alue esitetään kumottavaksi samoin kuin sille johtava voimajohdon yhteystarvemerkinä.
- Maakuntakaavan maisemavaikutusarviointia varten on Kainuun liitossa laadittu maakuntatasoinen yleispiirteinen maisemaselvitys, jota täydennetään kaavoituksen edetessä. Susien ja metsäpeurojen osalta on myös tehty viranomaiskäyttöön selvitystä.

Kajaanin kaupunki:

- Tuleeko Lukelta myös lausunto susiin liittyen?

Märijärvi: Lausunto on syytä pyytää. Susiarviointi pitää myös käyttää Lukella ennen kuin luonnos menee nähtäville. Luonnonvarakeskuksella on aloittanut tuulivoimahankkeiden asioita hoitava henkilö, joten heillä on varmaan resursseja antaa paremmin lausuntoja.

- Asukkaiden ja yhteisvaikutusten huomiointiin tulee kiinnittää huomiota.
- Selvityksiä on hyvin tehty.
- Rakentamisen aikaiset liikennevaikutukset on huomioitava. Saaresjärventie on päälylystämätön maalaistie, melua ja pölyä tulee kylään, kyseessä on isoja kuljetuksia.

ELY-keskus:

- Lukelta on hyvä pyytää lausunto myös muista suurpedoista, metsäkanalinnuista ym. eli kaikenkattava asiantuntijalausunto olisi hyvä saada.

- Hyvä huomioida, että jos tiestöä tai rumpuja joudutaan leventämään tai jatkamaan, niin luonnontilaisten purojen yli meno tai perkaaminen voi vaatia vesitalouslupaa. Tulee pyytää kannanotto luvan tarpeesta.
- Yhden voimalan läheisyydessä mainittiin myös lähteitä, vesilain mukainen muuttamiskielto koskee purojen ja norojen lisäksi myös niitä, on arvioitava vaikutukset. Harkittava tarvetta vesilain mukaiselle lupaharkinnalle myös niiden osalta.
- POPELY:n liikennevastuualueelle toimitetaan myös lausuntopyyntö. Rakentamisen aikainen liikenne on ollut yksi ongelmatekijä.
- Hyvin selvitetty hanke, YVA-menettely tehty ja täydennetty vaikutustenarviointeja, YVA-tarveharkintakin on tehty, jossa ELY-keskus esitti vielä toimenpiteitä ja tarkennuksia kaavoituksessa huomioon otettavaksi, niin kuin on tehtykin. Susiselvitys on merkittävästi tarkentunut. Ottavat lausunnossa kantaa, kun valmis selvitys on käytettävissä. Kokonaisuutena selvitykset vaikuttavat riittävästi. Määrä on harvinaisen suuri verrattuna moniin muihin hankkeisiin. On voitu tarkastella pitemmän ajan kuluessa ja uusissa selvityksissä on tullut uusia asioita esiin. Lähialueiden muihin hankkeisiin nähden tämä hanke on pisimmällä, eikä kaikkien yhteisvaikutusten selvittämistä voida edellyttää niiden kanssa, joista ei ole vielä tarkempaa tietoa.
- Kun tarkastellaan voimalapaikkojen sijoittamista, olisi hyvä huomioida valkolehdokkien esiintymäalueet, että ei tarvitsisi käsitellä poikkeamisilla. Jos muutosten tekeminen ei ole mahdollista, poikkeamisenmenettelyä voidaan käyttää. Lajia esiintyy yleisesti, ei ole Kainuussa harvinainen. Jos systemaattisesti käydään vastaavia luontotyyppialueita läpi, niin löytyisi varmaan enemmänkin. Luonnonsuojelulain mukainen menettely on kuitenkin kyseessä.
- Kuvasovitteisiin voisi merkitä etäisyydet voimaloihin.
- Valtioneuvoston uusi päätös valtakunnallisesti merkittävistä maisema-alueista (VAMA 2021) tulee voimaan 1.3.2022. Jos kaavaehdotus menee nähtäville ennen maaliskuuta, ei tarvitse huomioida uusia. Siirtymäsäännöksiä on elokuun loppuun saakka, joten myös selvitysaineistoissa on syytä huomioida, että uudet alueet mahdollisesti otetaan huomioon riippuen hankkeen etenemisestä.
- Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden näkökulmasta näillä tiedoin ja suunnitelmin voidaan todeta, että voimalat sijoitetaan niiden mukaisesti keskitetysti ja olemassa olevan voimajohdon läheisyyteen.
- Hankealueen suhde susireviireihin on muuttunut oleellisesti. Siihen onko kaavamääräys rakentamisen ajoittumisesta enää tarpeen, otetaan lausunnossa tarkemmin kantaa, mutta selvää on, että jos tilanne on muuttunut, niin uusin tieto ja sen pohjalta tehty arviointi vaikuttaa siihen, miten kaava esitetään ja mitä kaavamääräyksillä on syytä rajoittaa. Määräyksen ei ole tarkoituksenmukaista olla tavoitteena ja käytäntönä kaikkiin kaavoihin. Jos arviointi osoittaa, että lisääntymispaikkoja ei alueella ole, ei näkisi kaavamääräystä kovin tarpeellisenä. Jos määräys jätetään pois, niin kannattaa kiinnittää huomiota perusteluihin, koska tätä kaavaa verrataan myös aikaisempaan kaavaan.
- Yksityisten maa-alueet sijoittuvat alueen sisällä melualueille, on varmistettava, ettei yleiskaava ole kohtuuton maanomistajille, joille kohdistuu rajoituksia. On perusteltava ja huomioitava, miksi ei ole kohtuuton heille. Yhteisvaikutuksia Luolakankaan kanssa ei ole tarpeen arvioida, koska tämä hanke on etunenässä ja tarkempia tietoja ei vielä ole, mutta Luolakankaan hankkeen edetessä tarve voi nousta. Voimaloiden siirrosta tulee pyytää uusi lausunto Puolustusvoimilta, jos siirrot suurempia, mitä lausunnossa sallitaan.
- Korostetaan keskustelua Vieremän kunnan kanssa etukäteen.
- Selvityksiä on tehty riittävästi. Yhteisvaikutukset on otettava huomioon, siten kuin se on mahdollista. Vaikeaa varmaan kuitenkin, kun hankkeet ovat eriaikaisia.
- Kaupungilta saa ajantasaiset tiedot hankkeista.

Märijärvi: Voimaloiden siirrosta puolustusvoimat on yleensä lausunut, että jos voimalan siirto on alle 100 m, niin ei tarvitse pyytää uutta lausuntoa. Olisiko mahdollista saada liitolta susia ja muuta eläimistöä koskeva selvitys käyttöön?

Kainuun liitto: Selvittävät asiaa ja lähettävät, jos mahdollista.

5. **Jatkotoimenpiteet**

Lisäselvitystarpeita ei ilmaantunut ja sen puolesta voidaan jatkaa suunnittelua.

Tavoitteena saada kaavaluonnos ja valmisteluaineistot nähtäville alkuvuodesta.

Vieremän kunnan kanssa käydään vuoropuhelu kaava-alueen laajuudesta ennen luonnoksen nähtäville asettamista.

Muistio toimitetaan neuvotteluun osallistuneille kommenteille ennen viimeistelyä.

6. **Neuvottelun päättäminen**

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12:15.